

Statsadvokatene i Rogaland
Tinghuset

4000 STAVANGER

STAVANGER, 31. mai 1986

Attn.: Statsadvokat Åsmund Norheim

**KLAGE TIL RIKSADVOKATEN - MANGLENDE EFTERFORSKNING I "ALEXANDER
L. KIELLAND"-SAKEN**

1. Jeg finner grunn til å henlede riksadvokatens oppmerksomhet på de betydelige mangler som politiefterforskningen som knytter seg til "Alexander L. Kielland"-saken.

Efterforskningen ble gjenopptatt av statsadvokaten i Rogaland med rettslig avhør av ett nytt vitne 21. mai 1986, men saken er nu pånytt henlagt, jfr. brev fra statsadvokatene i Rogaland til undertegnede 30. mai 1986.

I forbindelse med at etterforskningen ble besluttet gjenopptatt, noterte jeg meg med en viss forbauselse at det som etter loven og etter vanlig sprogbruk er etterforskning, av statsadvokaten ble angitt ikke å skulle være etterforskning.

Jeg antok umiddelbart at det dreide seg om sproglig forvirring fra statsadvokatens side.

Efter brevet av 30. mai 1986 må jeg konstatere at problemene nok ikke lå på det sproglige plan, men går på realiteten.

Det later ikke til at statsadvokaten vet hva etterforskning er, og hvordan den skal gjennomføres!

2. Det aksepteres av statsadvokaten som en kjennsgjerning at operatørselskapet i august/september 1979 - 6 måneder før

den største industriulykke vi har hatt i Norge - nektet inspeksjon av det stag som brast, som da skulle inspiseres i henhold til rederiets kontrollrutiner.

Statsadvokaten skal også ha poeng for å ha sett det relevante spørsmål, nemlig om nektelsen var situasjonsbestemt, eller om den representerte en avvisning av slik inspeksjon overhodet.

På direkte spørsmål under bevisopptaket kunne ikke vitnet huske hva som ble sagt om begrunnelsen for å nekte inspeksjon på det tidspunkt da nektelsen fant sted.

Men - statsadvokaten mener å kunne konstatere at nektelsen var situasjonsbestemt - at det kun dreide seg om en betydningsløs forskyvning av inspeksjonsprogrammet. Om dette er basert på kontakter med det hinsidige, hittil uopplyst materiale fra operatørselskapet, eller hva, går ikke klart frem.

1. Spørsmålet er viktig. Det er sannsynlig at ulykken, som kostet 123 mennesker livet, kunne vært unngått om inspeksjonen hadde funnet sted.

En vurdering av det materiale som foreligger styrker ikke formodningen om at det dreier seg som en situasjonsbestemt nektelse fra operatørselskapets side.

Det er ikke i saken en eneste opplysning som tyder på at det var noe spesielt ved situasjonen på Edda som gjorde inspeksjon vanskeligere den dag da kapteinen og maskinsjefen ønsket den gjennomført, enn andre dager.

Undertegnede har snakket med den angjeldende maskinsjef ved 3 anledninger. Samtale nr. 2 ble, med maskinsjefens tillatelse, tatt opp på bånd, og der sier han:

"... det var Phillips som motsatte seg det, fordi at det medførte endel problemer. De måtte jo ta gangveien, og så tok det mange timer å ta opp riggen, deballaste riggen, og så tok det mange timer å gjøre denne jobben, og gå inn, og så tok det endel timer og gå ned igjen."

Videre har maskinsjefen i sin beedigete erklæring av 7. mars 1986 sagt:

"... at kaptein Torstein Sød kom tilbake igjen til "Alexander L. Kielland" og sa at han hadde fått beskjed av den amerikanske sjefen for Phillips Petroleum Company Norway på Edda om at Phillips Petroleum Company Norway ikke gikk med på at man tok gangwayen og foretok den inspeksjon som var planlagt. Han har nokså oppgitt og nedslått..."

Jeg benekter ikke at jeg har ført dette i pennen, basert på 3 samtaler, men maskinsjefen foretok mange rettelser i mitt utkast, og det er ingen grunn til at han ikke skulle ha bedt om rettelse av dette, hvis det ikke var riktig.

4. Presumpsjonen må være derfor klart være at nektelsen fra operatørselskapets side ikke var situasjonsbestemt, men var en generell avvisning av å gjennomføre en kontroll som medførte praktiske problemer for operatørselskapet.

Det er imidlertid ikke nødvendig å ty til mer eller mindre usikre spekulasjoner - vanlig etterforskning kan gi full visshet.

Det dreier seg om et tidsrom av 8 dager, og operatørselskapets daglige rapporter fra Edda-plattformen vil vise hva man gjorde disse 8 dager, og om spesielle operasjoner var på gang.

Man kan spørre operatørselskapets sjefer på plattformen hvordan deres nektelse var å oppfatte. De er:

Phil Case
Route 1, Box 85, Euchs Oklahoma 7432

J. R. Cunningham
Postboks 458, Chato, Alabama 36518

De har sikkert telefon!

Videre er samtlige maskinsjefer på "Alexander L. Kielland" i live, og vil kunne bekrefte om kaptein Torstein Sød, eller

andre kapteiner (de andre er i live) gjorde forsøk på å gjennomføre den "utsatte" inspeksjon.

Endelig har man administrasjonen i Stavanger Drilling, herunder den tekniske sjef som koordinerte dette arbeide.

5. Statsadvokaten synes forevrig å ha misforstått sammenhengen mellom nektelsen av inspeksjon og den bekymring kaptein Torstein Sød - ifølge flere vitneutsagn - næret.

Jeg har ingen grunn til å anta at kaptein Torstein Sød ønsket å gjennomføre inspeksjon av de nedre stag fordi han var bekymret for disse, og jeg har da heller aldri antydnet noe slik. Selvsagt var dette en rutinekontroll.

Det jeg har gitt uttrykk for, er at det er lett å forstå at kaptein Torstein Sød ble bekymret når han ikke fikk lov til å gjennomføre kontrollen av de nedre stag.

Det fremgår av den forklaring maskinsjefen har gitt at man inspiserte stag over vann hver 2 eller 3 måned. På samme tidspunkt ble samtlige faste installasjoner inspisert under vann hvert år.

Det er klart at det da var grunn til bekymring når man ikke fikk inspisert i det hele tatt under vann på "Alexander L. Kielland". Hvis inspeksjonen over vann og inspeksjonen av faste plattformer overhodet hadde en hensikt, hvorfor gjorde man det da ikke også under vann på en flytende plattform. Og, er det rart at man ble bekymret når dette ble nektet?

Videre - dersom kaptein Torstein Sød var en ansvarlig mann - er det ikke da nokså naturlig at han forsøkte andre måter å foreta inspeksjon under vann på - f.eks. med dykker.

6. Spørsmålet om det ble foretatt inspeksjon av "Alexander L. Kielland" under vann med dykker, har blitt skandaløst dårlig etterforsket.

En håndfull dykkerfartøyer var på dette tidspunkt engasjert på Ekofisk, samt at man hadde en håndfull med "reisende" dykkere. På samtlige dykkerskip føres dekkedagbøker som

viser hva man gjør. Dykkerselskapet på land har vanlige regnskaper som viser hvilke oppdrag som er fakturert ut.

Det er således kurant å etterforske om dykking fant sted på "Alexander L. Kielland".

Dette har aldri blitt etterforsket av noen.

Politiet har riktignok ringt til en underordnet funksjonær i Phillips Petroleum Company Norway og spurt om man hadde dykket ved "Alexander L. Kielland". Man fikk telefon tilbake med negativt svar, og la følgelig til grunn at dykking ikke hadde funnet sted!

Rent bortsett fra at opplysninger som innhentes på denne måte er ingenting verdt - av grunner jeg ikke behøver å forklare for herr riksadvokaten - vil jeg peke på at selv om dykking hadde foregått ville det ikke nødvendigvis ha vært registrert av operatørselskapet. Dersom Stavanger Drilling selv hadde bestilt dykking, og det er det spørsmålet gjelder, ville det ikke ha vært registrert av Phillips Petroleum Company Norway.

"Alexander L. Kielland"-kommisjonen har heller ikke etterforsket dette. Det fremgår av brev av 11. februar 1986 fra formannen i kommisjonen til Justisdepartementet at man har gått ut fra at man ville ha blitt gjort oppmerksom på det om dykking hadde funnet sted!

Det sies bl.a. i dette brev: "Men en slik dykkerundersøkelse må man gå ut fra ville blitt observert av de øvrige ombordværende."

Det er skremmende å konstatere at en kommisjon som har arbeidet med en alvorlig ulykke som denne mangler fullestendig forståelse for det milie som fremhersket. Dykking ved "Alexander L. Kielland" ville være like påfallende, og påkalle like stor oppmerksomhet, som bading på en offentlig badestrand. Det foregikk dykking rundt "Alexander L. Kielland" hele tiden.

Forevrig er dykkere i full utrustning observert på "Alexander L. Kielland" av Oddbjørn Lerbrekk, 4360 VARHAUG, og Per Alvestad, Alvestad, 4290 FØRESVIK. Sistnevnte husker

også at dykkere ble heist ned med kranene fra "Alexander L. Kielland".

Det er uforklarlig for meg hvorfor man ikke lar politiet gå igjennom dagbøkene på dykkerskip på Ekofisk, og regnskapene til frittstående dykkerselskaper.

7. Siden herr riksadvokaten muligens ikke er kjent med den bekymring kaptein Torstein Sød næret for riggen, og hans utsagn om at dykkere hadde funnet sprekker, osv., vil jeg kort nevne følgende:

Logoped Georg Egenberg i Stavanger hadde datter til kaptein Torstein Sød til behandling før ulykken 27. mars 1980. Før kaptein Torstein Sød reiste til Ekofisk på siste tur, fortalte han logoped Georg Egenberg at det var oppdaget sprekker i plattformen og at han hadde gjort rederiet kjent med dette. Da Georg Egenberg fikk høre om ulykken skrev han med en gang ned det han kunne huske fra samtalen - et notat som eksisterer og som statsadvokaten har fått.

Først da rapporten fra granskningskommisjonen kom, ble logoped Egenberg klar over at kommisjonen tydeligvis ikke var klar over det kaptein Sød hadde fortalt ham. Han tok straks kontakt med Alexander L. Kielland-fondet og forklarte om sin samtale, og opplysningene ble meddelt videre til politiet.

Opplysningene fra logoped Georg Egenberg ble kraftig inntegått av rederiet, som antydte at det var et bevis fabrikkert av "Alexander L. Kielland"-kommisjonen. *fonten?*

Lenge etter at opplysningene kom frem, ble opplysningene etterforsket av politiet - på en måte som viser at politiet var preget av den atmosfære som var skapt: Dette var ikke noe å stole på.

Efterforskningen av om det var foregått dykking ved "Alexander L. Kielland" innskrenket seg, som nevnt, til en tele fon til en underordnet funksjonær for operatørselskapet - dykkerloggbøkene for de dykkerskip som opererte på Ekofisk er aldri blitt gjennomgått, skjønt det ville være enkelt nok.

«Notat 20190716 av Pål Mitsem: Det er utvilsomt en feil fra min side at tredje siste avsnitt på s. 6 viser til ALK-kommisjonen Det skulle vært vist til ALK-fondet!»

Konklusjonen av den ytterst mangelfulle etterforskning ble at man ikke fant utsagnene fra logoped Egenberg troverdige.

I forbindelse med den sivile sak snakket undertegnede med fotograf Harry Nor-Hansen, svoger av kaptein Torstein Sød, og Gunhild Johannessen, søster av kaptein Torstein Sød, som begge bekreftet den bekymring kaptein Sød næret, spesielt for siste tur.

Kaptein Torstein Søds hustru ville aldri snakke med meg, men jeg fikk henne tilsist innkalt som vitne i byretten. Hun forsøkte to ganger å unnså seg med legeattest, og jeg måtte utøve lempelig vold mot byretten for i det hele tatt å få arrangert et bevisopptak, som tilsist kunne finne sted i vitnets hjem. Jeg nevner dette for å avverge enhver mulig mistanke om at hustruen til kaptein Sød selv ønsket å skape et visst inntrykk av saken - hun måtte bokstavelig talt tvinges til å gi forklaring.

Hun gir da en tindrende klar forklaring som stemmer med logoped Egenbergs forklaring, og som i detalj redegjør for kontakter hennes mann, kaptein Torstein Sød, har tatt med rederiet og som han har forklart henne om.

Omstendighetene ved både logoped Georg Egenbergs forklaring og forklaringen til hustruen til kaptein Sød er slik at det ikke er noen grunn til å trekke disse i tvil. De snakker sant.

Kaptein Torstein Sød var bekymret for riggens tilstand, og han hadde tatt disse bekymringer opp med rederiet. Om bekymringen var konkret underbygget av at man med dykkere hadde oppdaget den sprekk som førte til katastrofen, eller om den mer generelt baserte seg på at han følte det var utrygt å fortsette uten en skikkelig undersøkelse under vann, er det eneste som for meg står som uklart.

Dette kan man få fastslått ved vanlig etterforskning.

8. Jeg merker meg ellers at statsadvokaten i sitt brev av 30. mai 1986 uttaler kritikk mot at jeg har medvirket til presseoppslag om påstanden (om at operatørselskapet har hindret kontroll) "før den var nærmere undersøkt av politiet".

Tanken om at man ikke skal kunne gi uttrykk for velbegrunnede påstander i pressen før politiet har foretatt sine undersøkelser, står meg meget fjernt.

Det er ikke meg statsadvokaten angriper med sin påstand, men et demokratisk grunnprinsipp.

Rent bortsett fra det oppfatter jeg det som et problem at statsadvokaten finner det rimelig å gi uttrykk for noe slikt etter at politiet i 6 år har demonstrert sin manglende evne til å etterforske saken, og i forbindelse med at denne konsekvente holdning blir fortsatt av statsadvokaten.

9. Dersom man skal ta det ansvar det er overfor historien, og for Norges anseelse, å unnlate vanlig etterforskning av disse vesentlige sider med en så stor ulykke som "Alexander L. Kielland"-ulykken, bør det være riksadvokaten som bestemmer det.

I betraktning av sakens dimensjon tillater jeg meg å sende kopi av dette brev til Justisdepartementet og Stortingets justiskomite, idet jeg til disse tillater meg å vedlegge maskinsjefens beedigede erklæring, avskrift av samtalen jeg hadde med ham og avhøret av hustruen til kaptein Tostein Sæd.

Med hilsen

Pål Mitsen